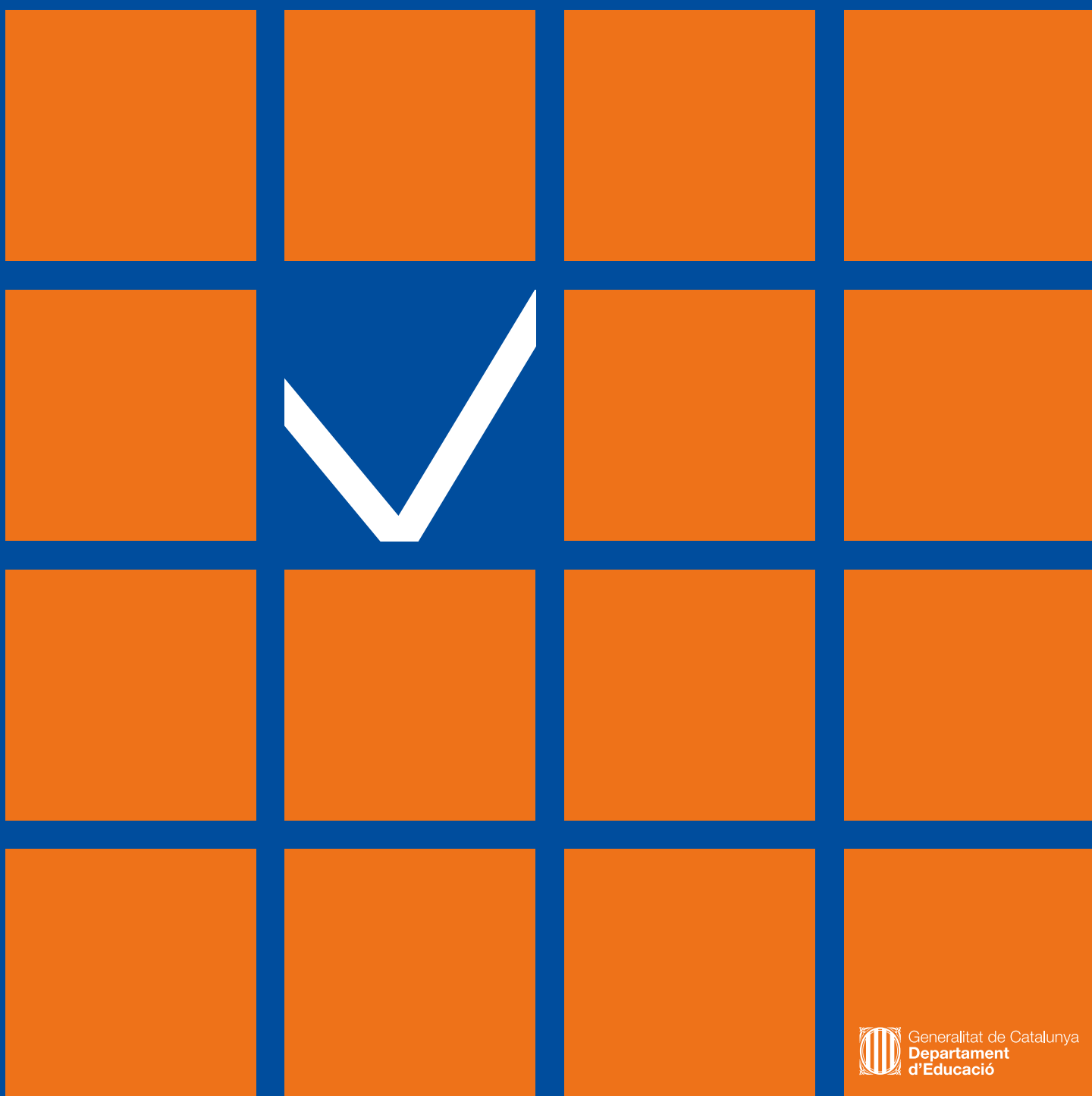


DOCUMENTS D'AVUACIÓ

Avaluació de la implementació del Programa Enfocament Restauratiu Global

AVALUACIÓ DE LA IMPLEMENTACIÓ





Aquest document està subjecte a una llicència Reconeixement 4.0 de Creative Commons.

Se'n permet la reproducció, la distribució, la comunicació pública i la transformació per generar una obra derivada, sense cap restricció sempre que se'n citi el titular dels drets.

La llicència completa es pot consultar a <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

© Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

Coordinació: **Direcció General d'Atenció a la Família i Comunitat Educativa**
Elaboració: **Dr. Terence Bevington**
Edició: **Gabinet Tècnic**
1a edició: **maig de 2023**

Índex

Resum executiu	4
Introducció	5
1. El Programa Enfocament Restauratiu Global (ERG)	6
2. Avaluació del funcionament dels quatre elements constitutius del Programa ERG	8
2.1. Formació i capacitació de les persones formadores.....	8
2.2. Formació i implementació amb els centres educatius	10
2.3. Xarxa Enfocament Restauratiu Global (XERG).....	12
2.4. Formació i coordinació amb equips educatius.....	14
3. Conclusió i recomanacions	15
Annexos	17
Annex A: Dades de les valoracions de la formació de les persones formadores.....	17
Annex B: Dades de les valoracions de la capacitació de les persones formadores.....	18
Annex C: Dades de les enquestes del GTAF dels centres formats en la formació “En Cercle”	19
Annex D: Dades de les valoracions de les persones que van participar al XERG.....	25

Resum executiu

El Programa Enfocament Restauratiu Global (ERG) ha estat desenvolupat i impulsat per la Subdirecció General de Suport a les Famílies i a la Comunitat Educativa de la Direcció General d'Atenció a la Família i Comunitat Educativa del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, en col·laboració amb altres agents de l'àmbit educatiu català. Aquesta avaluació externa i independent informa sobre la implementació del Programa ERG durant el curs 2021-2022. Avalua el model actual del programa i com funcionen els seus quatre elements.

El Programa ERG és fruit d'una col·laboració entre diferents agents de l'àmbit educatiu català amb l'objectiu de fer avançar el projecte de convivència positiva dins i fora dels centres educatius catalans. El programa ha estat dissenyat i promogut com una filosofia amb metodologia capaç de donar una resposta educativa, inclusiva i positiva a les necessitats actuals i reals dels centres escolars.

El programa es basa en principis i metodologies de les pràctiques restauratives, la comunicació no violenta i la mediació. El programa consta de quatre elements: la formació i capacitació de persones formadores, la formació i implementació amb centres educatius, la Xarxa ERG i la formació i coordinació amb equips educatius. Aquestes activitats suposen aplicacions, les quals donen lloc a determinats efectes mesurables que contribuiran a resultats identificats.

Dels quatre elements del programa, tots han estat avaluats satisfactòriament, amb alguns exemples de molt bona pràctica i també unes recomanacions de millora:

- La preparació de persones formadores, que és un element important en l'ampliació contínua del programa ERG, s'ha valorat molt positivament. Encara queden preguntes sobre com donar suport a les persones formadores a l'hora de planificar i impartir la formació amb els centres.
- Les formacions fetes amb els centres s'han valorat generalment positivament, amb poques excepcions. S'haurà de curar el seguiment i acompanyament amb els centres a l'hora de mirar la implementació.
- La Xarxa ERG, que ha tingut molt d'èxit segons la persona facilitadora i les persones que van participar-hi, podria ser un element clau en la implementació exitosa i sostinguda del programa als centres.
- Les diverses activitats de caire informatiu, formatiu, normatiu i coordinatiu dutes a terme amb diferents agents de la comunitat educativa semblen ser significants i útils per fomentar una mirada restaurativa a nivell més generalitzat i sistèmic. Podria ser profitós coordinar encara més amb les altres agències que encarreguen i imparteixen formació i implementació en l'àmbit restauratiu a Catalunya.

En conclusió, l'evidència d'aquesta avaluació indica que el model de canvi implicat en el Programa ERG és potencialment capaç d'aconseguir en última instància els resultats i beneficis identificats. Per tal de garantir la implementació reeixida i sostinguda del programa serà important abordar les preguntes i recomanacions articulades en aquesta avaluació de la implementació del programa.

Introducció

El programa Enfocament Restauratiu Global (ERG) ha estat desenvolupat i impulsat pel Servei d'Escola i Famílies del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya en col·laboració amb altres agents de l'àmbit educatiu català. Després de dos anys de desenvolupament, una avaluació interna del pilotatge del primer any del programa el 2020-2021 en va recomanar una avaluació externa. El Departament va contractar el servei del Dr. Terence Bevington, expert internacional en avaluació i pràctiques restauratives, per dur a terme una avaluació independent de la implementació del Programa ERG durant el curs 2021-2022. Es podria fer una avaluació posterior per investigar els impactes del programa.

Les preguntes d'avaluació a les quals donarà resposta aquest informe són:

1. Quin és el model de canvi actual del Programa ERG?
2. Com funcionen els quatre elements del Programa ERG?
3. Com es podria millorar el Programa ERG per a cursos futurs?

L'estructura d'aquest informe correspon a respondre aquestes tres preguntes. En primer lloc, es presenta una narrativa dels orígens, el desenvolupament i l'estructura de l'actual Programa ERG amb un model lògic del programa actual. La segona part avalua els quatre elements constitutius del programa: la formació i capacitació de les persones formadores, la formació i implementació amb centres educatius, la Xarxa Enfocament Restauratiu Global, i la formació i coordinació amb equips educatius. Aquest informe d'avaluació conclou amb algunes recomanacions per garantir la millora contínua del programa.

1. El Programa Enfocament Restauratiu Global (ERG)

El Programa ERG és fruit d'una col·laboració entre diferents agents de l'àmbit educatiu català amb l'objectiu de fer avançar el projecte de convivència positiva dins i fora dels centres educatius catalans. El Departament fa molts anys que treballa el tema de la convivència enfocada en la mediació amb un èxit considerable.

Malgrat les millors intencions i unes bones pràctiques, el focus en la mediació, entesa popularment com un procés de resolució de conflictes, va contribuir en alguns casos a una comprensió limitada de la convivència. És a dir, als centres s'entenia la convivència en termes de la gestió dels conflictes, ignorant la importància de la part proactiva de crear comunitat, ignorant també la necessitat d'incidir en el sistema i la cultura del centre.

A més d'aquestes mancances i limitacions, els mateixos centres viuen situacions cada cop més exigents i requereixen mitjans per fer-hi front. Davant de les situacions que més els interpel·len, els centres no troben els recursos per gestionar-los de manera més educativa i menys punitiva. Als centres es veuen pràctiques molt centrades a donar resposta a conductes i no tant a crear comunitat, promoure la participació i la comunicació. Els centres demanen més i millor formació en temes de gestió de relacions i de conflictes, i per a tot el claustre.

El Programa ERG es basa en principis i metodologies de les pràctiques restauratives, la comunicació no violenta i la mediació. Ja hi ha un conjunt d'evidències d'àmbit nacional i internacional que demostren els impactes de les pràctiques restauratives indicant que la manera més eficaç d'aconseguir aquests impactes als centres educatius és a través d'un enfocament restauratiu global al centre (Mas-Expósito *et al.*, [2021](#); Lodi *et al.*, [2022](#); Zakszeski & Rutherford, [2021](#)).

Els impactes evidenciats de l'ERG han estat resumits per Mas-Expósito *et al.* ([2021](#): 85):

Diferents estudis sobre l'eficàcia de l'ERG indiquen una millora de les relacions entre docents i alumnat i entre l'alumnat, un augment del sentiment de pertinença, l'alfabetització emocional, de la capacitat de responsabilitzar-se de les pròpies accions, de la gestió de situacions de maltractament entre iguals per part de docents, i una disminució de les expulsions i l'absentisme.

Així, doncs, el Servei d'Escola i Famílies ha volgut continuar amb la feina feta durant 20 anys i també donar resposta a les necessitats viscudes avui ampliant la visió de la convivència cap a un enfocament restauratiu. Aquesta visió més inclusiva i restaurativa se centra a implicar a tota la comunitat educativa en la creació d'un clima escolar positiu que, a més de focalitzar la resposta al conflicte, inclogui la gestió de les relacions i la creació de comunitat amb espais amables i lliures de violències. El Programa ERG es va desenvolupar com a vehicle d'aquest canvi de cultura, cap a una cultura que prioritzi l'aprenentatge i les relacions humanes i no el càstig i l'exclusió, és a dir, cultura de pau.

Els agents implicats en el disseny, la promoció i la implementació del Programa ERG són el Servei d'Escola i Famílies del Departament d'Educació, l'Institut de Desenvolupament Professional de la Universitat de Barcelona (IDP-ICE), l'assessora externa doctora Mònica Albertí, els coordinadors i coordinadores LIC (llengua, interculturalitat i cohesió social) a cada territori, i les persones formadores.

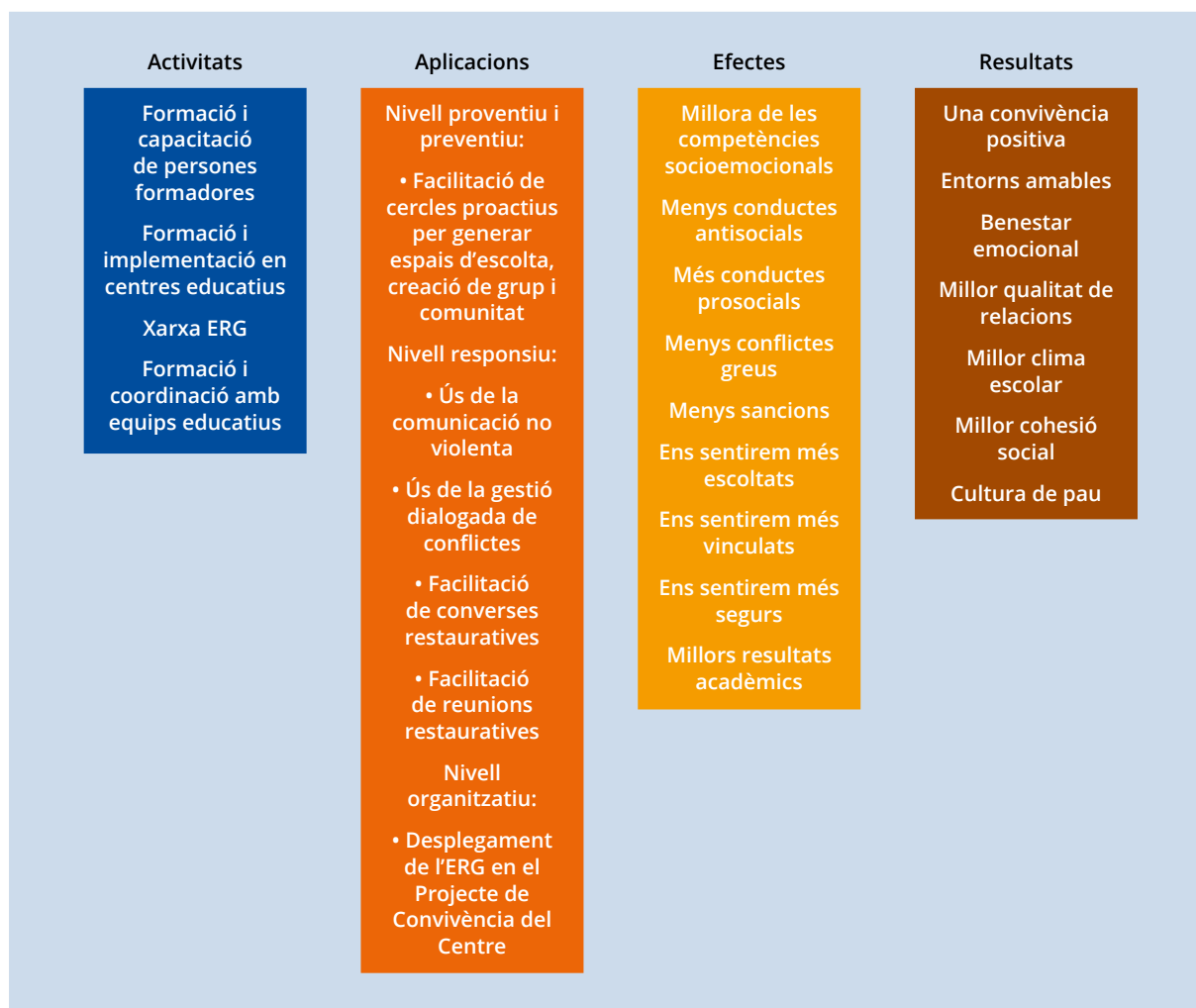
El curs 2018-2019 es van crear els materials "En Cercle" i es va fer un taller de formació de facilitadors i facilitadores en l'àmbit educatiu. El curs 2019-2020 es va organitzar el grup de

treball "Repensar la formació en mediació escolar des de l'enfocament restauratiu". Es van integrar els continguts i activitats d'altres cursos de convivència i mediació als materials "En Cercle". El curs 2020-2021 es va dur a terme un pilotatge del programa a 18 centres amb 429 docents formats. El programa és l'Enfocament Restauratiu (ER) a les escoles i als instituts és l'Enfocament Restauratiu i Mediació (ERME). L'avaluació interna del pilotatge va proposar l'ampliació del programa per al curs 2021-2022 a un màxim de 80 centres, amb 49 docents que impartirien la formació i una previsió de 1.600 docents que hi participarien. El curs 2021-2022 es va expandir el programa segons les recomanacions de l'avaluació interna.

A tots els serveis territorials se'ls va oferir un nombre de places al programa per als seus centres. Les assessores i els assessors LIC van seleccionar, segons els seus criteris, quins centres del seu territori hi participarien. Fins ara, la gestió del programa ha anat a càrrec del Servei d'Escola i Famílies del Departament d'Educació.

El funcionament previst del programa es presenta a continuació en forma de model lògic. Del model es pot veure que el Programa ERG actual consta de quatre activitats principals. Aquestes activitats suposen aplicacions als centres, les quals donen lloc a determinats efectes mesurables que contribuiran als resultats identificats.

FIGURA 1. **Funcionament previst del programa**



2. Avaluació del funcionament dels quatre elements constitutius del Programa ERG

2.1. Formació i capacitatíó de les persones formadores

Què és?

El Programa ERG inclou dues línies de preparació per a les persones que faran la formació amb els centres: una formació i una capacitatíó. La formació és per a persones que no han tingut contacte amb l'ERG però que tenen experiència en temes de convivència i conducció de grups. La capacitatíó és per a persones que ja s'han format en pràctiques restauratives, mediació o comunicació no violenta. Pel que fa a la selecció, s'avalua el currículum dels candidats i s'escullen les persones per tal que hi quedin repartides al màxim d'equitativament pel territori i que siguin docents en actiu.

La formació consta de 20 hores lectives i 10 hores de treball de transferència. Durant la formació es treballen els quatre dossiers del curs "En Cercle" que les persones formadores impartiran amb els centres. En una sessió es comparteixen les experiències de persones i centres prèviament formats, i en una altra s'expliquen les eines digitals utilitzades.

La capacitatíó consta de 17 hores lectives i tres hores de treball personal. A més de familiarització amb els materials del curs "En Cercle", la capacitatíó treballa una contextualització formativa de l'ERG, i una última sessió sobre les eines digitals utilitzades.

Els objectius dels cursos de formació i capacitatíó són desenvolupar en les persones formadores competències restauratives i al mateix temps competències específiques com a persones formadores. La intenció és que les persones participants desenvolupin els coneixements, les habilitats i les tècniques necessàries per poder fer formacions en enfocament restauratiu global (ERG) en format digital.

Com ha funcionat?

El curs 2020-2021 s'ha fet un curs de capacitatíó amb 10 persones formades i un curs de formació amb 20 persones formades. El 2021-2022 s'han dut a terme dos cursos de capacitatíó amb un total de 40 persones formades i un curs de formació amb 18 persones formades. Els cursos es van fer telemàticament (amb una sessió inicial presencial per al curs de formació). El programa compta ara amb 89 persones formades per impartir l'ERG als centres.

Com s'ha valorat?

La valoració del grau de satisfacció general dels cursos de formació tant per al curs 2020-2021 com per al curs 2021-2022 és de 85 % "molt satisfet". Pel que fa als cursos de capacitatíó el nivell "molt satisfet" se situa al voltant del 67 %. En general, no hi ha grans diferències entre les valoracions dels cursos de formació i les dels cursos de capacitatíó. Les dades en brut de les valoracions dels cursos de formació es poden trobar a l'[annex A](#) i les dels cursos de capacitatíó, a l'[annex B](#).

Dos ítems de les enquestes d'avaluació mereixen un comentari. Les valoracions de l'ítem 7, "el ritme de treball ha estat adient", han baixat tant per als cursos de formació com per als cursos de capacitatíó entre 2020-2021 i 2021-2022. També s'han rebaixat les valoracions atribuïdes a l'ítem 9, "nivell d'aprenentatge pràctic assolit". En conjunt, aquests dos canvis podrien indicar que es busca cobrir més material dins dels cursos i que queda menys temps

per a l'aspecte pràctic. Durant l'observació d'una de les sessions formatives, l'avaluador es va preguntar si hi havia temps suficient per cobrir els dossiers i també preparar els i les participants per impartir la formació als centres.

El curs 2021-2022 es van introduir unes preguntes suplementàries a les enquestes de valoració per poder avaluar els aspectes específicament relacionats amb les pràctiques restauratives i fer formacions. Les respostes a aquestes quatre preguntes abans i després de fer la formació o la capacitació es presenten en aquesta taula:

TAULA 1. **Preguntes suplementàries a les enquestes de valoració**

	Pre (mitjana/10)	Post (mitjana/10)
Valora el teu nivell de confiança actual pel que fa al teu coneixement de les pràctiques restauratives	6,2	7,8
Valora el teu nivell de confiança actual pel que fa a la teva experiència en pràctiques restauratives	5,8	7,0
Valora el teu nivell de confiança actual a l'hora de fer formacions a docents	7,0	7,3
Valora el teu nivell de confiança actual a l'hora de fer formacions a altres membres de la comunitat educativa	7,1	7,3

S'observa que els cursos de formació i capacitació van incrementar significativament la confiança en les pràctiques restauratives i no tan significativament a fer formacions. Sembla que les persones seleccionades per fer la formació o la capacitació ja tenien certa confiança a impartir formació, i havien guanyat més pel que fa a l'aspecte restauratiu de la formació o capacitació.

En les avaluacions fetes per les persones formadores sobre la formació i la capacitació, han sorgit diversos temes importants:

- Es va valorar fortament la bona preparació i professionalitat de les persones formadores, el grau elevat de coneixement i la gran experiència que tenen.
- Es va valorar molt el material i la documentació que porta una sistematització de la feina i claredat conceptual, i la bibliografia per poder seguir aprofundint.
- Es va valorar escoltar les experiències dels centres restauratius que han presentat els seus projectes.
- Es va valorar la dinàmica participativa de les sessions, encara que —sobretot amb la formació— es van demanar més “estones per compartir i debatre entre nosaltres”.
- Es va comentar consistentment la qüestió de temps, que hi ha molts continguts i no prou temps: “és una formació curta amb expectatives grans”.
- Es va reivindicar la presencialitat. Tanmateix, alguns van valorar com de participativa ha estat la formació en línia i el grau de confiança que s'ha generat en el grup.
- Es va demanar algun tipus de suport a l'hora de fer les formacions amb els centres, sigui en forma d'assessorament amb una persona més experta, sigui amb un grup de companys i companyes fent la mateixa feina.

En resum, la preparació de més formadors és un element important en l'ampliació del Programa ERG. Tal com són, els cursos de formació i capacitació sembla que funcionen de manera satisfactòria per assolir els objectius establerts. Caldrà veure fins a quin punt cadascuna de les dues línies desenvolupa les habilitats restauratives i formatives necessàries per poder dirigir amb èxit la formació amb els centres. Les dues línies formatives poden ser necessàries: formació en pràctiques restauratives i capacitació per ser persona formadora.

2.2. Formació i implementació amb els centres educatius

Què és?

El curs de formació amb els centres titulat "En Cercle" va ser dissenyat inicialment per Mònica Albertí i Vicenç Rullan, assessora i assessor experts en pràctiques restauratives. Després del pilotatge, el curs va ser revisat amb el Departament d'Educació per crear l'edició actual. Els objectius del curs són promoure una mirada restaurativa pel que fa a la gestió de les relacions i el conflicte, i desenvolupar les competències i habilitats clau per al disseny i la facilitació de processos restauratius, tant proactius com responsius i tant informals com formals, amb la intenció d'estimular el desplegament de l'ERG en el Projecte de Convivència.

Cada centre participant al Programa ERG es compromet a posar a disposició 20 persones per a la formació. El curs de formació consta de quatre dossiers i cada dossier suposa cinc hores de formació. El total d'hores lectives presencials és de 20, amb 10 hores addicionals (no presencials) per treballar la transferència. Les tasques de transferència són controlades per la persona formadora per assegurar un nivell de compliment satisfactori. Les tasques de transferència són un element important a l'hora de vincular la formació i la implementació al centre. L'altre element del programa que contribueix a la implementació és la Xarxa.

Les persones formadores estan assignades a un centre on impartiran la formació "En Cercle". Es va decidir que la persona formadora no pot estar treballant amb el centre en cap altra funció.

Com ha funcionat?

El curs 2020-2021 es va fer un pilotatge i el curs 2021-2022 es va expandir el programa a més centres. Aquesta taula presenta el nombre de centres i persones que hi van participar cada curs (les dades en brut es poden trobar a l'[annex C](#)):

TAULA 2. Centres i persones participants en la prova pilot, curs 2020-2021, i en la implementació el curs 2021-2022

	ER		ERME	
	2020-2021	2021-2022	2020-2021	2021-2022
Centres	7	25	11	37
Persones inscrites	187	627	195	737
Persones certificades	165	534	178	594

Totes les formacions als centres es van fer telemàticament. Gairebé tots els centres van rebre la formació d'una sola persona formadora, el 2020-2021 un centre i el 2021-2022 quatre centres van rebre la formació de dues persones coformadores. Mentre que a la gran majoria de centres la formació es va fer de 20 hores amb 20 persones, hi va haver excepcions i adaptacions del model. Per exemple, a alguns centres es va fer la formació en 10 hores amb dos grups de 20 persones. Per consolidar la implementació, alguns centres han creat un grup impulsor i/o una comissió de la pràctica restaurativa.

Com s'ha valorat?

Les formacions es van valorar segons el formulari estàndard del GTAF. Les valoracions dels elements més rellevants a aquesta avaluació es presenten a la taula següent (sobre un màxim de 5):

TAULA 3. Valoracions d'elements més rellevants del formulari estàndard GTAF

	ER		ERME	
	2020-2021 n = 111	2021-2022 n = 426	2020-2021 n = 118	2021-2022 n = 345
10. La persona formadora ha vetllat perquè s'assoleixin els objectius establerts a l'inici de la formació?	3,9	4,3	4,0	4,0
11. Consideres que les estratègies metodològiques emprades han estat adequades per assolir els objectius?	3,8	3,8	3,8	3,8
12. El material de suport utilitzat ha estat adequat?	3,7	4,0	3,8	4,0
13. Com valores la capacitat de comunicació de la persona formadora?	3,9	4,2	4,2	4,5
14. Com valores el domini dels continguts per part de la persona formadora?	4,4	4,4	4,3	4,5
20. Valora globalment l'acció formativa	4,3	3,9	4,3	4,0

Es pot observar que des del curs 2020-2021 fins al curs 2021-2022 les valoracions de tots aquests elements van augmentar o es van mantenir estables, però la valoració global va disminuir tant amb escoles (ER) com amb instituts (ERME). No hi ha diferències significatives entre les valoracions de les escoles i els instituts. S'han valorat satisfactòriament els aspectes de la formació relacionats amb les habilitats del formador i el material utilitzat. La valoració reduïda de les estratègies metodològiques utilitzades s'explica en els comentaris qualitius afegits als qüestionaris.

En les respostes qualitatives moltes persones van comentar que la formació seria millor presencial. Algunes van opinar que hi havia un excés de teoria i una manca de pràctica; d'altres van demanar sessions menys llargues i tenir més temps per reflexionar i planificar.

Examinant les avaluacions més detingudament, s'observa que els centres van tenir experiències formatives molt diferents en funció de la persona formadora que se'ls va assignar. Mentre que uns centres van valorar molt positivament la persona formadora, altres van assenyalar la poca experiència o la poca preparació de la persona formadora. La valoració global de la formació va anar de 2,5 en alguns centres fins a 5 en d'altres.

Un altre element del programa que té implicacions a l'hora de mirar la implementació és la invitació que s'ha fet a tots els centres formats a participar a la Xarxa ERG el curs 2022-2023. Dels 80 centres convidats, 31 s'han inscrit a la Xarxa (14 escoles i 17 instituts). Dels altres 49 centres —que o no han contestat o han dit que no— se'ls ha demanat la raó. Dels 11 centres que van contestar, nou van indicar que tenen altres prioritats el curs vinent. Altres raons citades van ser que no poden destinar dues persones a una Xarxa i que ja tenen prou clar com seguir.

L'element de la formació i implementació amb els centres és, per descomptat, l'element central del Programa ERG. Es veu que la formació va arribar exitosament a un nombre important de centres i de persones dins d'aquests centres. S'observa també que les valoracions dels elements indicats al GTAF van augmentar o es van mantenir estables. El que queda menys clar és fins a quin punt les persones dels centres se senten equipades per actuar sobre la formació i implementar-la al seu centre. El tema de la implementació també es tractarà en l'avaluació de l'element següent, la Xarxa, des de l'experiència i perspectiva de centres formats prèviament.

2.3. Xarxa Enfocament Restauratiu Global (XERG)

Què és?

La creació d'una xarxa va ser una recomanació de l'avaluació interna del pilotatge del primer curs del programa el 2020-2021. Es va considerar que, havent tingut la formació, els centres requerien un mecanisme de suport per implantar-lo l'any següent a la formació. D'aquesta manera, la xarxa representa una forma de seguiment i acompanyament als centres per ajudar-los amb la implementació. La Xarxa Enfocament Restauratiu Global (XERG) es va constituir per al curs 2021-2022 com a pilot. La XERG es va constituir com a seminari de 20 hores (15 h síncrones i 5 h d'altres requisits).

Els objectius de la XERG són:

- Compartir i intercanviar projectes, experiències i metodologies en enfocament restauratiu.
- Enriquir el potencial educatiu de cada centre amb les aportacions col·lectives per avançar en els projectes propis de cada centre.
- Facilitar el coneixement d'experiències de referència en ERG.
- Potenciar l'autoaprenentatge en xarxa.
- Dissenyar espais d'aprenentatge en xarxa per a l'alumnat facilitador.

Com ha funcionat?

Tots els centres que havien fet la formació en el curs 2020-2021 van ser convidats a participar a la XERG el curs 2021-2022. Cada centre podria presentar dues persones que el representarien. En total hi van participar 21 persones d'11 centres. Els i les membres de la XERG es van reunir telemàticament durant sis sessions de 2,5 hores amb una persona facilitadora. A més, van fer i compartir un treball de transferència sobre la implementació de l'ERG al seu centre.

Com s'ha valorat?

Per avaluar el XERG, es van fer entrevistes amb els membres del grup i la persona facilitadora. També 17 de les 21 persones que van participar al XERG van respondre un qüestionari. Les puntuacions dels elements més rellevants per a aquesta avaluació es presenten a la taula següent, d'un màxim de 5 (les dades en brut es troben a l'[annex D](#)):

TAULA 4. Puntuacions més rellevants del qüestionari d'avaluació

Quin és el grau de compliment de les teves expectatives?	4,4
Els objectius plantejats responen a les necessitats formatives del centre?	4,3
Com valoren en general la intervenció de la persona formadora?	4,5
Creus que la formació tindrà transferència al centre?	4,3
La composició del grup format per escoles i instituts	4,1
Estàs interessat/interessada a formar part de la futura xarxa del teu territori?	4,2
Recomanaries a altres centres fer aquesta formació?	4,8
Valoració global de la formació	4,6

S'observa que les persones que van participar-hi van valorar molt positivament la seva experiència de la XERG. Van anomenar els aspectes següents com a molt positius:

- El fet de pertànyer a una xarxa et fa sentir part d'una comunitat, on els interessos són comuns.
- Poder compartir i veure altres maneres d'implementar és de gran valor i dona molta riquesa.
- És important anar teixint una xarxa, en la qual tothom parli el mateix llenguatge, que pugui ajudar a millorar el clima a les aules, les relacions laborals i interpersonals en els claustres i la comunicació amb les famílies.
- Compartir entre docents, aclarir dubtes, els recursos facilitats i la vocació de la formadora.

Per millorar l'experiència i l'impacte de la XERG, van suggerir:

- Ens agradaria que la composició dels grups separés les escoles i els instituts de secundària. A nivell organitzatiu són molt diferents. Es podria fer, però, alguna trobada conjunta per poder marcar una línia de continuïtat.
- La primera sessió de presentació, fer la presentació més breu.

Algunes idees que tenen cap al futur inclouen:

- Fer jornades un cop a l'any, programar seminaris o trobades.
- Intercanvi de professionals entre centres restauratius.
- Tenir accés a una pàgina web on hi hagi materials, idees, projectes, etc.
- Seria bo que cada territori tingui la seva xarxa i que treballin plegats com a grup de treball amb actuacions que acordin entre ells i elles.

El qüestionari també va demanar sobre dos aspectes de confiança:

TAULA 5. **Quant a confiança**

Com valores la teva confiança en les pràctiques restauratives a nivell personal?	4,2
Com valores la teva confiança en la implementació exitosa de l'enfocament global restauratiu al teu centre?	3,7

És significatiu que la valoració més baixa de tot el qüestionari tingui a veure amb la confiança en la implementació reeixida de l'enfocament global restauratiu als centres. A l'hora de mirar la implementació de l'ERG als centres, van indicar les idees següents:

- La formació i sensibilització del claustre. Que el professorat tingui la informació i la formació, ja que és un treball en equip, i no només tres docents de tot el centre.
- Donar temps al professorat per consolidar aquest nou enfocament i que el professorat tingui espai horari per aplicar-lo.
- La seva insistència i voluntat.
- Crear un grup impulsor al centre que cregui en el projecte i el tiri endavant.
- Tenir un pla d'implementació, lideratge del pla, avaluació qualitativa del pla.
- Tenir un formador/a al centre.

En resum, es diria que el pilot XERG ha tingut molt d'èxit. La XERG sembla oferir el potencial per facilitar la transferència i aplicació de la formació als centres, la qual cosa comportarà els efectes previstos en el model lògic. Serà important comparar en propers cursos la trajectòria dels centres que han participat a la Xarxa i dels que no, per veure les diferències a l'hora de tenir els impactes previstos. Addicionalment, serà important mirar quin suport estarà disponible als centres que han participat a la XERG el 2021-2022.

2.4. Formació i coordinació amb equips educatius

El Programa ERG es desenvolupa en un context més ampli, on hi ha enfocaments complementaris i competitius dins d'una comunitat educativa formada per diferents agències i agents. Des del Servei d'Escola i Famílies, es va identificar una necessitat d'informar, formar i coordinar amb altres agents educatius. El propòsit d'aquesta línia d'acció era fomentar la mirada restaurativa, per aconseguir un abordatge sistèmic i coordinat dins dels centres educatius. En aquesta línia s'han dut a terme diverses activitats:

De caire informatiu

- Commemoració del Dia Escolar de la No-Violència i la Pau amb temàtica específica sobre enfocament restauratiu global.
- Creació espai específic ERG al web sobre convivència positiva.
- Elaboració d'una Guia d'un Centre Restauratiu (Mònica Albertí).

De caire formatiu

- Formació amb els equips LIC (assessors en Llengua, Interculturalitat i Cohesió Social).
- Formació amb els equips EAP (equips d'assessorament psicopedagògic).
- Plans futurs per fer formacions amb els diferents tècnics dels serveis educatius, i als equips directius.
- Realització de càpsules formatives (vídeos) sobre la comunicació no violenta i altres temes rellevants.

De caire normatiu

- Presentació per part del Departament d'Educació de l'ERG a la sessió constitutiva de la Comissió Interdepartamental de Mediació i Resolució de Conflictes (Comissió ADR).
- L'article 120 del nou Decret (Decret 59/2022, de 29 de març, de reestructuració del Departament d'Educació) declara com a responsabilitat del Servei d'Escola i Famílies: *Coordinar els diferents serveis i unitats que intervenen en els conflictes de convivència escolar des d'un enfocament restauratiu i atenen les demandes d'informació i orientació de qualsevol membre de la comunitat escolar.*

De caire coordinatiu

- Constitució del grup de treball: l'enfocament restauratiu global a l'EAP. El grup de treball està format per persones amb coneixement de l'ERG i que desenvolupen la seva tasca en EAP, educació especial, escoles, instituts, serveis socials, Servei d'Escola i Famílies, i el Servei de Suports i Mesures per a la Inclusió. El grup es reunirà 6 vegades al llarg del primer trimestre del curs 2022-2023 amb l'objectiu de concretar les habilitats i competències a desenvolupar per part de l'EAP en relació amb l'ERG.

3. Conclusió i recomanacions

En conclusió, el Programa ERG ha estat dissenyat i promogut com una filosofia amb metodologia capaç de donar una resposta educativa, inclusiva i positiva a les necessitats actuals i reals dels centres escolars. L'ambició màxima del programa és contribuir a una convivència positiva i activa, a una cultura de pau.

Tal com està dissenyat i en funcionament actualment, es pot dir que els diferents elements del programa toquen satisfactòriament diferents parts necessàries de la comunitat educativa. El model de capacitació, formació, implementació i coordinació que s'ha dissenyat i lliurat ha aconseguit un grau satisfactori de fidelitat a l'hora de veure com s'ha fet en la realitat. A més, hi ha prou evidències d'un alt nivell de satisfacció amb la implementació dels diferents elements segons les persones participants.

Per tal de garantir la implementació reeixida i sostinguda del programa cal mirar el treball que es fa abans i després dels diferents elements. Concretament, podria ser valuós examinar els criteris pels quals les persones formadores, els centres i el personal del centre són seleccionats i preparats per assegurar la seva participació exitosa en el programa. També podria ser valuós examinar les formes i la qualitat del seguiment o acompanyament que s'ofereixen a les persones formadores, als centres i al personal dels centres.

Si la finalitat del programa és aconseguir un enfocament restauratiu global, cal intentar arribar al màxim tant dels membres de la comunitat escolar com de les pràctiques i sistemes dels centres. Com assenyala la revisió sistemàtica feta per Lodi *et al.*, "centres interessats en l'adopció de pràctiques restauratives han de planificar la integració d'iniciatives de tot el centre" (2022: 13). Així, doncs, serà valuós definir què significa ser un centre restauratiu, i què cal per aconseguir aquest estatus.

Recomanacions més concretes:

1) Sensibilització i selecció dels centres

Mirar els criteris i els processos de seleccionar els centres que participaran al programa cada curs. Veure si es pot introduir un pas de sensibilització amb el centre perquè sàpiguen què implica la seva participació i decidir si per al centre és un bon moment per participar en el programa.

2) Seguiment i implementació als centres

Aprendre del que ja han dit els centres a l'hora d'oferir un seguiment i acompanyament rellevant i útil després d'haver fet la formació. Oferir un model d'implementació exemplar.

3) Assolir tota la comunitat escolar

Mirar com es pot fer la formació amb més de 20 persones del centre. Mirar si es pot arribar a fer formacions amb tot el claustre. Identificar i compartir exemples de centres que han fet la formació amb altres membres de la comunitat escolar (mares i pares, monitors, personal del menjador, etc.).

4) Evolució del programa

Assegurar que totes les valoracions i avaluacions fetes per a cada element del programa s'utilitzen en una revisió contínua dels diferents elements del programa.

5) Expectatives de la formació i capacitació i qualitat de les persones formadores

Esbrinar que les persones formadores tenen les competències i la confiança necessàries per fer formacions de bona qualitat amb els centres. Considerar si calen dos cicles formatius: un de formació en pràctiques restauratives i un segon de capacitació per ser persona formadora.

- 6) Congruència: tractament i cura dels centres i de les persones formadores**
Vetllar perquè s'apliquin els mateixos principis i pràctiques que es reclamen al programa en la comunicació i la relació amb les persones i els centres participants.
- 7) XERG**
Continuar amb l'element XERG, tenint en compte les millores suggerides en l'apartat 2c d'aquest informe.
- 8) Coordinació amb altres entitats**
Elaborar un mapa d'actors del programa a Catalunya, incloent-hi les altres agències que encarreguen i imparteixen formació i implementació en l'àmbit restauratiu. Comunicar amb els altres actors i agències el procés i progrés del Programa ERG.
- 9) Saber els impactes del programa**
Fer una avaluació d'impacte per esbrinar quins canvis s'estan produint com a conseqüència del programa, per a qui i en quines circumstàncies.

Annexos

Annex A: Dades de les valoracions de la formació de les persones formadores

	2020-2021 n = 13				2021-2022 n = 13			
	Molt	Bastant	Poc	Gens	Molt	Bastant	Poc	Gens
VALORACIÓ DE LA PERSONA FORMADORA (mitjà de les valoracions de totes les persones formadores)								
1. Es mostra competent en la seva temàtica	89 %	11 %			77 %	20 %	3 %	
2. Ha motivat a reflexionar sobre la pràctica docent	77 %	18 %	3 %	2 %	74 %	18 %	8 %	
3. Ha facilitat la participació dels assistents	69 %	29 %	2 %		77 %	13 %	8 %	2 %
CONTINGUT I METODOLOGIA								
4. Els continguts s'han ajustat al programa previst	69 %	31 %			54 %	46 %		
5. Les activitats proposades han estat adequades	85 %	7 %	7 %		61 %	31 %	8 %	
6. Els materials-eines han estat un bon suport per a l'aprenentatge	77 %	23 %			77 %	15 %	8 %	
7. El ritme de treball ha estat adient	46 %	46 %		8 %	31 %	61 %	8 %	
EL NIVELL D'APRENENTATGE I CONEIXEMENT ASSOLIT								
8. Valora el nivell d'aprenentatge teòric assolit	46 %	54 %			39 %	61 %		
9. Valora el nivell d'aprenentatge pràctic assolit	46 %	54 %			15 %	77 %	8 %	
10. Els continguts t'han permès assolir noves competències docents	54 %	46 %			54 %	46 %		
TRANSFERÈNCIA A L'ACTIVITAT DOCENT								
11. Creus que implicarà alguna millora en la teva pràctica docent								
a) De caire metodològic	92 %				92 %			
b) De caire organitzatiu	69 %				46 %			
c) Incorporació de noves activitats	92 %				69 %			
d) Ús de materials nous	69 %				69 %			
e) No tinc pensat incorporar cap canvi	0 %				0 %			
SATISFACCIÓ GENERAL								
12. Quin és el teu nivell de satisfacció general?	85 %	15 %			85 %	15 %		
13. Recomanaries aquesta activitat a altres companys/es?	85 %	15 %			85 %	15 %		

Annex B: Dades de les valoracions de la capacitació de les persones formadores

	2020-2021 n = 11				2021-2022 n = 27			
	Molt	Bastant	Poc	Gens	Molt	Bastant	Poc	Gens
VALORACIÓ DE LA PERSONA FORMADORA (mitjà de les valoracions de totes les persones formadores)								
1. Es mostra competent en la seva temàtica	82 %	18 %			87 %	13 %		
2. Ha motivat a reflexionar sobre la pràctica docent	64 %	36 %			82 %	18 %		
3. Ha facilitat la participació dels assistents	73 %	27 %			90 %	8 %	2 %	
CONTINGUT I METODOLOGIA								
4. Els continguts s'han ajustat al programa previst	73 %	18 %	9 %		73 %	23 %	4 %	
5. Les activitats proposades han estat adequades	55 %	36 %	9 %		66 %	30 %	4 %	
6. Els materials-eines han estat un bon suport per a l'aprenentatge	73 %	27 %			74 %	26 %		
7. El ritme de treball ha estat adient	64 %	18 %	18 %		38 %	50 %	4 %	4 %
EL NIVELL D'APRENENTATGE I CONEIXEMENT ASSOLIT								
8. Valora el nivell d'aprenentatge teòric assolit	36 %	36 %	27 %		45 %	45 %	10 %	
9. Valora el nivell d'aprenentatge pràctic assolit	64 %	18 %	18 %		29 %	60 %	11 %	
10. Els continguts t'han permès assolir noves competències docents	64 %	27 %	9 %		33 %	52 %	15 %	
TRANSFERÈNCIA A L'ACTIVITAT DOCENT								
11. Creus que implicarà alguna millora en la teva pràctica docent								
a) De caire metodològic	73 %				70 %			
b) De caire organitzatiu	55 %				63 %			
c) Incorporació de noves activitats	82 %				85 %			
d) Ús de materials nous	82 %				60 %			
e) No tinc pensat incorporar cap canvi	0 %				0 %			
SATISFACCIÓ GENERAL								
12. Quin és el teu nivell de satisfacció general?	64 %	27 %	9 %		67 %	33 %		
13. Recomanaries aquesta activitat a altres companys/es?	73 %	18 %	9 %		74 %	36 %		

Annex C: Dades de les enquestes del GTAF dels centres formats en la formació "En Cercle"

ER Curs 2020-2021										
Centre educatiu	Alumnes inscrits	Certificats emesos	Enquestes contestades	10. La persona formadora ha vetllat perquè s'assoleixin els objectius establerts a l'inici de la formació?	11. Consideres que les estratègies metodològiques emprades han estat adequades per assolir els objectius?	12. El material de suport utilitzat ha estat adequat?	13. Com valora la capacitat de comunicació de la persona formadora?	14. Com valora el domini dels continguts per part de la persona formadora?	20. Valora globalment l'acció formativa	
ESC1	23	20	3	3	3	3	4	4	3,5	
ESC2	21	20	17	4	4,5	4	4	4,5	5	
ESC3	24	24	13	3,5	3,5	3,5	3,5	4,5	3,5	
ESC4	39	32	20	4,5	3,5	4	4	4,5	4,5	
ESC5	36	29	27	4,5	4	3,5	3,5	4,5	4,5	
ESC6	29	26	22	4	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	
ESC7	15	14	9	3,5	3,5	3,5	4	4	4,5	
Mitjana de les valoracions				3,9	3,8	3,7	3,9	4,4	4,3	

ER Curs 2021-2022												
Centre educatiu	Alumnes inscrits	Certificats emesos	Enquestes contestades	10. La persona formadora ha vetllat perquè s'assoleixin els objectius establerts a l'inici de la formació?	11. Consideres que les estratègies metodològiques emprades han estat adequades per assolir els objectius?	12. El material de suport utilitzat ha estat adequat?	13. Com valora la capacitat de comunicació de la persona formadora?	14. Com valora el domini dels continguts per part de la persona formadora?	20. Valora globalment l'acció formativa			
ESC1	31	26	29	3,5	2,5	3	3	4	2,5			
ESC2	25	20	10	4,5	3,5	4	4,5	5	3			
ESC3	37	33	30	4	3,5	3,5	3,5	4	3,5			
ESC4	36	34	31	3	2,5	3	3	4	3			
ESC5	21	11	11	5	5	5	5	5	5			
ESC6	20	25	17	4,5	4	4	4	4,5	3,5			
ESC7	17	17	13	5	4	4,5	5	5	4,5			
ESC8	27	22	12	5	5	4,5	5	5	4,5			
ESC9	37	33	30	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5			
ESC10	22	21	19	5	4,5	5	5	5	4			
ESC11	19	16	10	5	4,5	4,5	5	5	4,5			
ESC12	23	23	18	4,5	4	4,5	4,5	4,5	4,5			
ESC13	13	13	16	5	3,5	4,5	4,5	5	4,5			
ESC14	21	18	12	4	3,5	3,5	4	4	3,5			
ESC15	38	32	28	3	2,5	2,5	2,5	3	3			
ESC16	19	19	19	4	2,5	4	4	4,5	4			
ESC17	35	28	23	3	2,5	2,5	3	2,5	2,5			

ER Curs 2021-2022												
ESC18	35	27	32	4	4	4	4	4	4	4,5	4	4
ESC19	21	4	7	3	3	3	3	3	3	3,5	3,5	3,5
ESC20	39	29	26	5	5	5	5	5	5	5	5	4,5
ESC21	23	21	0									
ESC22	7	7	3	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	5	4,5	4,5	4
ESC23	20	18	17	5	5	5	5	5	5	5	5	4,5
ESC24	30	27	13	5	5	4,5	4,5	4,5	5	5	5	4,5
ESC25	11	10	0									
Mitjana de les valoracions				4,3	3,8	4,0	4,2	4,4	3,9			

ERME Curs 2020-2021										
Centre educatiu	Alumnes inscrits	Certificats emesos	Enquestes contestades	10. La persona formadora ha vetllat perquè s'assoleixin els objectius establerts a l'inici de la formació?	11. Consideres que les estratègies metodològiques emprades han estat adequades per assolir els objectius?	12. El material de suport utilitzat ha estat adequat?	13. Com valora la capacitat de comunicació de la persona formadora?	14. Com valora el domini dels continguts per part de la persona formadora?	20. Valora globalment l'acció formativa	
INSTI1	13	11	2	3	3	3	4	4	4	
INSTI2	14	13	2	4	4,5	3,5	4,5	5	5	
INSTI3	15	15	1	4	4	4	5	5	4,5	
INSTI4	14	12	8	3,5	3,5	3	4	4,5	4,5	
INSTI5	30	27	31	4	3,5	3,5	4,5	4,5	4,5	
INSTI6	21	20	3	4	4	4,5	4,5	4,5	4,5	
INSTI7	32	30	13	4	4	4	4,5	4,5	4,5	
INSTI8	23	22	15	4	4,5	4	4,5	4,5	4,5	
INSTI9	16	15	10	4,5	4,5	4,5	5	4,5	4,5	
INSTI10	42	37	29	4	3	3	3	3,5	3,5	
INSTI11	17	15	9	4	3	3,5	3,5	3,5	3,5	
Mitjana de les valoracions				4,0	3,8	3,8	4,2	4,3	4,3	

ERME Curs 2021-2022										
Centre educatiu	Alumnes inscrits	Certificats emesos	Enquestes contestades	10. La persona formadora ha vetllat perquè s'assoleixin els objectius establerts a l'inici de la formació?	11. Consideres que les estratègies metodològiques emprades han estat adequades per assolir els objectius?	12. El material de suport utilitzat ha estat adequat?	13. Com valors la capacitat de comunicació de la persona formadora?	14. Com valors el domini dels continguts per part de la persona formadora?	20. Valora globalment l'acció formativa	
INSTI1	16	12	0							
INSTI2	22	20	19	5	3,5	4,5	4	4,5	3,5	
INSTI3	23	20	0							
INSTI4	22	20	1	4	1	2			1	
INSTI5	6	5	3	4	4,5	4,5	5	5	5	
INSTI6	9	9	9	4,5	5	4,5	5	5	5	
INSTI7	20	20	10	3	4	3,5	3,5	4	3,5	
INSTI8	26	18	16	4,5	3,5	2,5	4,5	4,5	4	
INSTI9	14	12	6	4	4	4,5	5	5	4,5	
INSTI10	19	14	12	4	4	4	4,5	5	4	
INSTI11	21	19	6	5	4	3,5	5	4,5	4,5	
INSTI12	23	17	3	4	4	4	5	5	4	
INSTI13	26	26	21	4	4	4	4,5	4,5	4	
INSTI14	23	20	10	3	4	4	3,5	4	3,5	
INSTI15	23	20	9	4,5	4	4	5	5	4,5	
INSTI16	21	15	14	4	3	3,5	4	4,5	4	
INSTI17	21	19	16	4	4	4,5	4,5	5	4	
INSTI18	10	9	3	4	3	3	3	3	3	

ERME Curs 2021-2022												
INSTI19	24	19	13	4,5	4	4	4	4	4	4	4	4
INSTI20	23	18	21	3,5	4	4	4	5	4,5	4	4	4
INSTI21	23	19	18	3,5	4	4	4	4,5	4,5	4	4	4
INSTI22	26	21	14	2,5	3	2,5	3	3	3	3	3	3
INSTI23	9	9	8	3,5	4	4,5	5	4,5	4,5	4	4	4
INSTI24	21	18	12	4	3,5	4	5	4,5	4,5	4	4	4
INSTI25	24	23	20	3,5	4	4	4	4	4	4	4	4
INSTI26	23	13	3	3,5	3	4,5	4	4	4	4	4	4
INSTI27	24	20	15	5	4,5	4,5	5	5	5	5	4,5	4,5
INSTI28	26	19	10	5	4,5	4,5	5	5	5	5	4,5	4,5
INSTI29	8	8	10	3,5	3,5	4,5	4,5	4,5	4	4	4	4
INSTI30	23	22	9	4,5	3,5	4	3	3	3	3,5	3,5	3,5
INSTI31	17	10	6	4,5	4	4,5	4,5	5	5	4,5	4,5	4,5
INSTI32	18	11	4	4,5	4,5	4,5	5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
INSTI33	34	13	0									
INSTI34	19	16	0									
INSTI35	20	18	10	4	4	4	4,5	5	5	4	4	4
INSTI36	15	11	11	5	5	4	5	5	5	4,5	4,5	4,5
INSTI37	15	11	3	3,5	4,5	4,5	5	5	5	4,5	4,5	4,5
Mitjana de les valoracions				4,0	3,8	4,0	4,5	4,5	4,5	4,5	4	4

Annex D: Dades de les valoracions de les persones que van participar al XERG

	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14	P15	P16	P17	Mitjana
1. Organització general de l'activitat formativa	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3	3	4	4	4,6
2. Quin és el grau de compliment de les teves expectatives?	5	4	4	5	4	5	5	4	4	5	5	5	5	3	3	4	4	4,4
3. Els objectius plantejats responen a les necessitats formatives del centre?	5	5	5	5	5	5	4	4	3	5	5	5	5	2	2	4	4	4,3
4. Els continguts del curs t'han semblat adients?	5	5	5	5	5	5	5	4	4	5	5	5	5	3	3	4	4	4,5
5. Les activitats proposades s'adeqüen als continguts treballats?	5	5	5	5	5	5	5	4	4	5	5	5	5	3	3	4	4	4,5
6. Les dinàmiques de funcionament han estat satisfactòries, útils?	5	4	5	5	5	5	5	4	3	5	5	5	5	3	3	4	4	4,4
9. La durada de les sessions ha estat l'adequada?	5	5	4	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	3	3	4	3	4,5
10. L'ambient de treball (la participació i l'interès de l'alumnat) us ha resultat satisfactori?	5	5	4	5	5	5	5	5	3	5	5	5	5	4	4	4	5	4,6
11. S'han tingut en compte les diferents necessitats i interessos dels/les participants al taller?	5	5	5	5	5	5	5	4	4	5	5	5	5	2	2	3	4	4,4
12. S'ha donat solució als dubtes plantejats durant les sessions?	5	5	4	5	5	5	5	4	4	5	5	5	5	3	3	4	4	4,5
13. El llenguatge utilitzat durant les sessions, ha estat clar i entenedor?	5	5	5	5	5	5	5	4	4	5	5	5	5	4	4	5	5	4,8
14. Com valors en general la intervenció de la persona formadora?	5	5	5	5	5	5	5	4	4	5	5	5	5	3	3	3	4	4,5
15. Creus que la formació tindrà transferència al centre?	5	5	4	5	5	5	4	5	4	3	4	5	4	4	4	4	3	4,3
16. La composició del grup format per escoles i instituts?	4	5	4	5	5	5	5	5	4	5	5	5	3	2	1	3	4	4,1
17. Estàs interessat/ada a formar part de la futura xarxa del teu territori?	4	2	5	5	5	5	5	4	3	2	2	5	5	5	5	5	5	4,2
18. Recomanaries a altres centres fer aquesta formació?	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4	4	5	5	4,8
19. Valoració global de la formació	5	5	5	5	5	5	5	4	4	5	5	5	5	3	3	5	4	4,6
20. Com valors la teva confiança en les pràctiques restauratives a nivell personal?	4	4	5	4	4	5	4	5	4	3	3	5	4	4	4	4	5	4,2
21. Com valors la teva confiança en la implementació exitosa de l'enfocament global restauratiu al teu centre?	4	3	5	4	3	5	4	4	4	3	3	4	4	3	3	4	3	3,7